

Erick og Ingrid Struckmanns Naturfredningsfond
Masnedøgade 20
2100 København Ø

Dato

30. januar 2026

Sagsnr.

01.05.08-P25-6-25

NATUR OG VAND

Torvet 2
3600 Frederikssund

Telefon 47 35 10 00

www.frederikssund.dk

CVR-nr.: 29 18 91 29

Bank 4319-3430270303

Telefontid:

Mandag 09.00 - 14.00

Tirsdag lukket

Onsdag 09.00 - 14.00

Torsdag 09.00 - 14.00

Fredag 09.00 - 12.00

Se øvrige åbningstider
på www.frederikssund.dk

Dispensation til delvis fjernelse af diget på Eskilsø

Frederikssund Kommune giver hermed dispensation efter naturbeskyttelsesloven til delvis fjernelse af diget på den sydlige del af Eskilsø i Roskilde Fjord.

Frederikssund Kommune har den 28. aug. 2025 modtaget ansøgning om dispensation fra § 3 i naturbeskyttelsesloven til delvis fjernelse af et dige på matr.nr. 1a Eskilsø, Selsø.

Der er i afgørelsen lagt vægt på, at der ved fjernelse af diget sker genopretning af de naturlige dynamiske kystforhold på Eskilsø samt bedre naturkvalitet for søen "Rørmosen".

Dette projekt er en del af flere naturprojekter på Eskilsø, der udspringer fra en faglig rapport fra Aarhus Universitet (DCE) fra 2023: "Basisundersøgelse til evidensbaseret naturforvaltning på Eskilsø". Diget vurderes af DCE at være den "største hindring for naturlig hydrologi og kystdynamik".

Projektet gennemføres i et tæt samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land og er støttet af Den Danske Naturfond.

Planer og projekter skal vurderes med henblik på, om de kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Hvis det ikke umiddelbart kan afvises, at en plan eller et projekt kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering jf. Habitatdirektivets artikel 6 stk. 3.

Da der er tale om en mulig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura 2000 område, har WSP Danmark A/S udarbejdet en Natura 2000-konsekvensvurdering af projektet. Konsekvensvurderingen er vedlagt.

Fig 1. Kortbilag fra ansøgningen viser digets udstrækning og søen "Rørmosen" samt søen lige nord for diget.

Formålet med delvis fjernelse af diget er at brakvand fra fjorden ved højvandssituationer kan trænge ind til den bagvedliggende sø.

Diget er i sig selv ikke omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, men projektet har en påvirkning ind på § 3 beskyttet natur og dermed kræves der en dispensation fra § 3.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

- anlægsarbejdet skal udføres som beskrevet i ansøgningmaterialet og i nedenstående afsnit "ansøgning om fjernelse af dige"
- Projektarbejde i beskyttede naturområder skal udføres så skånsomt som muligt. Der skal benyttes gravemaskine på bælder.
- Af hensyn til dyre- og plantelivet skal arbejdet udføres indenfor perioden 1. oktober til 1. marts.
- Strandengsarealet (habitatnaturtypen 1330 strandeng) syd for diget må ikke berøres eller påvirkes i forbindelse med projektet. Det skal således sikres, at der i forbindelse med gravearbejdet ikke køres/deponeres materialer på strandengen og ikke sker udskridning af materiale fra diget til strandengen.
- Ansøger skal sikre, at entreprenøren vil kunne håndtere eventuelle utilsigtede hændelser uden skade på områdets naturværdier. Der stilles krav om bionedbrydelige olier på alle maskiner.

-
- Det skal meddeles til kommunen hvornår arbejdet igangsættes og afsluttes
 - Eventuelle nye fremspirende invasive arter bør bekæmpes.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis vi modtager klager, vil du blive orienteret. Dispensationen kan i så fald ikke udnyttes, før klagesagen er afsluttet.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år, jævnfør naturbeskyttelseslovens § 66 stk. 2.

Ansøgning om fjernelse af dige

"Erick og Ingrid Struckmanns Naturfredningsfond søger hermed om tilladelse til delvis fjernelse af kystdiget på den sydlige del af Eskilsø, der i dag forhindrer brakvand fra fjorden i at trænge ind i den bagvedliggende ferske sø og mose. Der ønskes således etableret op til 5 huller i diget med en topkote på +0,45 m DVR90, hvilket er topkoten på de foranliggende strandenge, samt foretaget en generel udjævning af diget fra de nuværende ca. +1,80 m DVR90 ned til højder fra ca. +0,75 m DVR90 til ca. +1,25 m DVR90 på langs af diget i forskellige zoner. Se vedhæftede skitse til genopretning af naturlig hydrologi på Eskilsø samt vedlagte hydrologiske notat - begge dele fra konsulentfirmaet WSP Danmark A/S.

Denne delvise fjernelse af diget vil bidrage til at genoprette dels en mere naturlig kystdynamik dels større arealer med de værdifulde strandenge, som netop udgør en stor naturværdi for øen i dag. Vandkvaliteten i den næringsbelastede Rørmose vil tilmed blive forbedret, da frekvensen af indtrængning af brakvand fra fjorden forventes øget fra én gang ca. hvert 2.-3. år til 2-3 gange om året. Endelig vil genopretningsprojektet fremme områdets landskabelige værdier ved en delvis nedbrydning af det kunstige kystdige. Naturgenopretningsprojektet vil blive gennemført uden for fuglenes yngletid fra den 1. april til 15. juli."

Yderligere oplysninger om projektet fremgår af WSP-rapport af 20. maj 2025: Reetablering af den naturlige hydrologi i Rørmosen på Eskilsø samt skitse af forslaget. Skitse af forslaget ses i Fig.2 på næste side.

Der skabes 5 gennembrud i diget med en topkote på +0,45 m DVR90 og der laves en udjævning af resten af digets top, så det fremover vil fremstå lavere. Dog med mulighed for, at der etableres forhøjninger, der kan benyttes af ynglefugle.

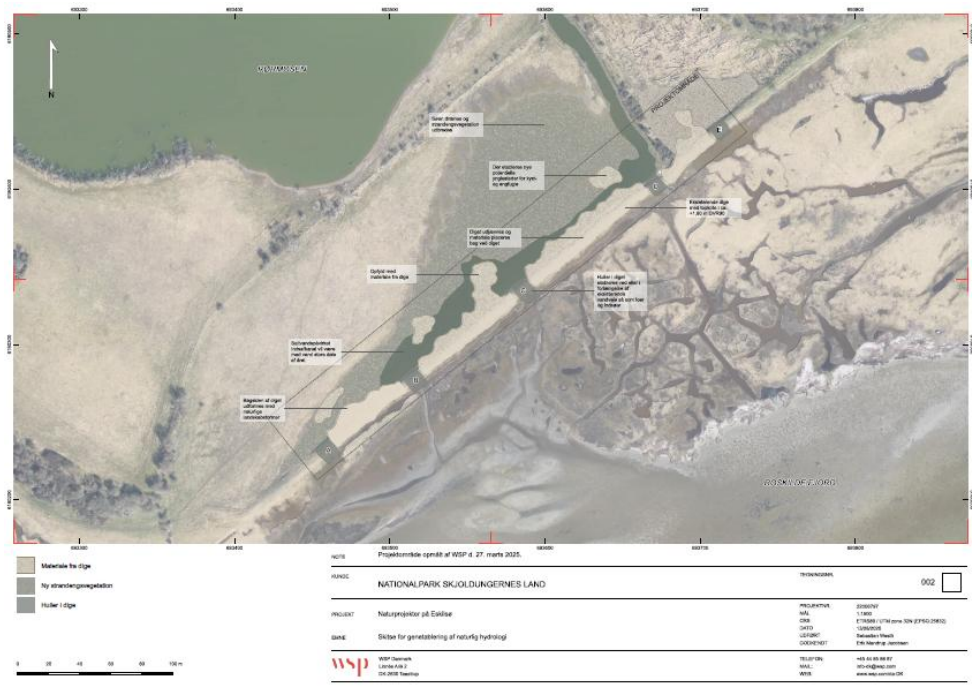

Fig 2. Skitse til genopretning af naturlig hydrologi på Eskilsø, WSP, A3-kortbilag, der viser de 5 steder, hvor det planlægges at gennembryde diget.

Anlægsfasen.

Det er ved møde og besigtigelse oplyst af ansøger, at adgangsvejen følger eksisterende vej, trampesti og beskyttet natur som vist på kortet med blå streg.

Fig 3. Adgangsvej til diget.

Det planlægges, at gravemaskinen starter på det yderste punkt og arbejder sig baglæns. Der køres kun oppe på diget og alt afgravet materiale lægges landværts diget.

Ansøger oplyser at der lægges meget stor vægt på, at strandengen syd for diget ikke på nogen måde vil blive påvirket af projektet. Det vil blive en erfaren entreprenør, der foretager gravearbejdet efter nøje instrukser om hensynene til naturområdet og under tilstedeværelse af fondens repræsentanter. Gravearbejdet er tilrettelagt, så der alene køres på diget med start i den vestlige del og der arbejdes mod øst.

Besigtigelse

Besigtigelse af diget er foretaget 17. juni 2025.

Den øverste del af diget domineres af Agertidsel og er ikke § 3 beskyttet natur. Siderne med spredt forekomst af strandengsplanter. Strandengen syd for diget berøres ikke af projektet.

Fig 4. Foto af diget taget fra vest mod øst ved besigtigelse juni 2025.

På Fig. 4 ses foto af diget. Til højre for diget er den sydlige del, der ikke berøres af projektet, habitatnaturtypen 1330 strandeng og til venstre ligger det inddæmmede brakvand, som vil blive påvirket af projektet.

Det inddæmmede vand nord for diget er uden bundplanter og med lav sigtddybde. Området er på både land og i vand præget af et højt kvælstofindhold fra ekskrementer fra de mange fugle i området. Der ses strandengsvegetation i en smal bræmme (bredde 10-30 cm afhængigt af vandstanden) mellem diget og det inddæmmede vand med udbredt forekomst af sandkryb. Strandengsvegetationen i disse mindre områder vil blive påvirket af projektet, når diget gennembrydes på flere begrænsede strækninger og jorden lægges ud i området.

Begrundelse

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af søer, moser, enge og overdrev, der hører under beskyttelsen. Kommunen kan dog i særlige tilfælde give dispensation til

ændringer jævnfør § 65. Det gælder især projekter, der kan forbedre naturen.

Vi vurderer, at kommunen kan give dispensation til det ansøgte fordi den delvise fjernelse af diget er genoprettende for kystnaturen.

Diget vurderes af DCE at være den "største hindring for naturlig hydrologi og kystdynamik". Diget afholder således i dag saltvand fra at trænge ind i den bagvedliggende ferske sø og mose.

Vi vurderer, at delvis fjernelse af diget vil medføre en ændring af tilstanden på vegetation og inddæmmed sø umiddelbart nord for diget. Vi vurderer samtidigt, at strækningen på nordsiden af diget bliver mere varieret efter projektets udførsel når kyststrækningen bugter sig og der skabes flere m² strandeng. Strækningen vil genoprettes til strandeng, da det vil blive saltvandspåvirket i langt højere grad.

Vi vurderer, at der er gode forudsætninger for, at den natur der genskabes nord for diget, vil være af højere naturkvalitet end før.

Projektet har ikke nogen direkte påvirkning på den sø, der ligger længere inde på land, Rørmosen. Det fremgår af den hydrologiske rapport, at der er en lav sandsynlighed for at Rørmosen påvirkes efterfølgende ved ind- og ud-strømmende vand over tærsklen. Der er en (mulig og konservativt vurderet) reduktion i søens areal i vinterhalvåret fra ca. 9,3 ha i dag til ca. 6,7 hektar under fremtidige forhold.

Frederikssund Kommune har besøgt Rørmosen (nov. 2025). Der er ingen vand- eller sumpvegetation og den lille "sø" mod vest udtørre sandsynligvis hvert år. Der var ved besøget tydelige tørke-revner i jorden/søbunden. Vi vurderer at en beregnet risiko for at Rørmosen ændrer arealstørrelse opvejes af, at det forventes at vandkvaliteten forbedres markant. Naturkvaliteten af Rørmosen er i dag ringe, og en øget gennemstrømning vil bidrage til bedre vandkvalitet i søen. Vi vurderer dermed, at det ikke taler imod en dispensation.

Vi vurderer, at denne dispensation ikke vil have præcedens-virkning for andre dispensationer.

Internationale naturbeskyttelsesområder og Bilag IV-arter

Jævnfør bekendtgørelse nr. 1098 af 21.08.2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Der kan endvidere ikke gives tilladelse, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Arealet ligger i Natura 2000 område nr. 136, Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov. Habitat område nr. 120, Roskilde Fjord og fuglebeskyttelsesområde nr. 105, Roskilde Fjord.

Rådgiver på projektet WSP har udarbejdet en konsekvensvurdering for delvis fjernelse af diget. Vurderingen gengives ikke i sin helhed her i dispensationen, men er vedhæftet til dispensationen. (Bilag 3). Udpegningsgrundlaget for habitatområdet kan ligeledes ses i Natura 2000 konsekvensvurderingen fra WSP.

Diget har fungeret som redeplads for ynglefuglen klyde, der er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelses-område 105. Ved diget er der kortlagt både beskyttede naturtyper og levesteder for ynglefugle.

WSP Danmark A/S har udarbejdet en Natura 2000-konsekvensvurdering af projektet samt et teknisk notat om hvordan hydrologien i Rørmosen vil udvikle sig, hvis diget åbnes.

Konsekvensvurderingens sammenfatning

"Anlægsarbejdet med at åbne diget er en engangsforseelse, der kun medfører helt lokale og midlertidige påvirkninger. Forstyrrelsen af trækfugle er minimal og kortvarig, og der lægges ikke beslag på beskyttede naturtyper eller levesteder for beskyttede arter. For ynglefuglene er der ingen negative påvirkninger som følge af forstyrrelser, da arbejdet gennemføres udenfor fuglenes yngletid.

"Driftsfasen", dvs. når diget er åbent, er uden negative påvirkninger af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Projektet med at genskabe naturlig hydrologi i Rørmosen vil tværtimod forbedre vandkvaliteten i Rørmosen til gavn for både ynglende og rastende fugle.

"Uhensigtsmæssig hydrologi" nævnes også specifikt i basisanalysen som en del af trusselsbilledet for Natura 2000-området (Miljøstyrelsen, 2021).

Projektet er desuden i overensstemmelse med de overordnede målsætninger for de danske Natura 2000-områder for planperioden 2022-2027 om at "fremme mere naturlige processer og naturens robusthed" og "sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder" (Kommuner/Miljøstyrelsen, 2024).

Projektets umiddelbart største påvirkning sker i selve Rørmosen, der er meget lavvandet, uden egentlige tilløb og med en ringe vandudskiftning idet fjordvand under de eksisterende forhold kun trænger ind i mosen én gang ca. hvert 2.-3. år. Projektet vurderes at ville øge frekvensen af indtrængende fjordvand til 2-3 gange om året, hvilket vil forbedre vandkvaliteten og dermed kvaliteten af levesteder for især de fugle, der i dag anvender området til yngel, rast og fouragering.

Dermed forbedres også mulighederne for at opfylde miljømålet for Rørmosen, der er at opnå en god økologisk tilstand. "Prisen" for indgrebet og den forbedrede vandkvalitet er en (mulig og konservativt vurderet) reduktion i søens areal i vinterhalvåret fra ca. 9,3 ha i dag til ca. 6,7 hektar under fremtidige forhold. Det vurderes dog samlet set, at projektet vil bidrage positivt til at sikre Natura 2000-områdets integritet og til at opfylde bevaringsmålsætningen for området."

Strandeng

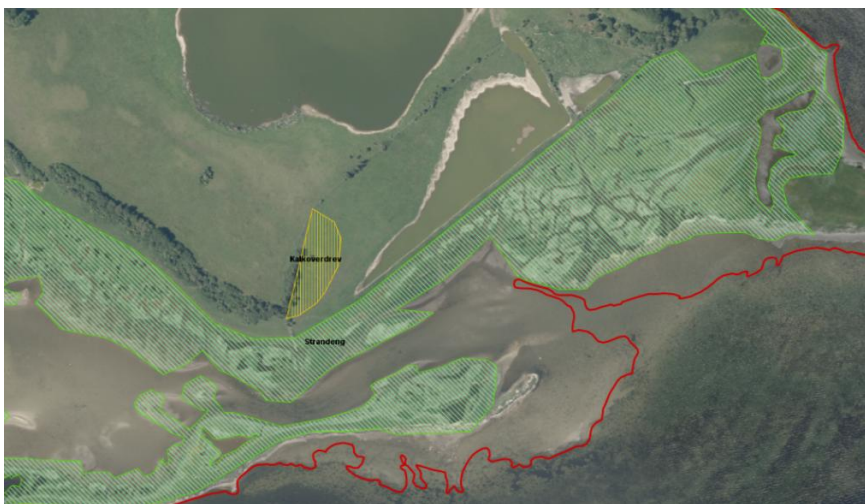
Der vil fremover være større arealer med strandeng, da dele af søen syd for Rørmosen omdannes til strandeng og søen kaldet "Rørmosen" bliver oversvømmet oftere og dermed bliver mere saltholdig.

Strandeng (1330), på udpegningsgrundlaget for H120

Der er kortlagt ca. 688 ha strandeng i Natura 2000-området, heraf ca. 36 hektar på Eskilsø. Det kortlagte areal på Eskilsø er i god naturtilstand (Miljøstyrelsen, 2021).

Hele området umiddelbart udenfor diget, der gennembrydes som en del af projektet, er kortlagt som strandeng. Selve diget er dog ikke kortlagt som strandeng, og projektet påvirker ikke hverken hydrologiske forhold, salinitet, vandkvalitet eller oversvømmelsesfrekvenser udenfor diget.

Projektets anlægsfase pågår på selve diget, hvor en gravemaskine skal køre oppe på diget og grave dele af diget af og lægge jorden ned landværts af diget. Vi vurderer, at strandengen syd for diget ikke påvirkes af projektet med baggrund i, at der stilles vilkår om at strandengen ikke må berøres.

Figur 5: Kort over Natura 2000 område. Kalkoverdrev i moderat tilstand og strandeng i god tilstand.

Overdrev

Da kalkoverdrevet mod sydvest er højere beliggende end det nuværende lavpunkt på diget (+1,53 m DVR90), vil kalk-overdrevet ikke blive oftere oversvømmet som følge af, at terrænkoten på diget sænkes.

Kalkoverdrevet berøres ikke i anlægsfasen, da maskinen køres ind fra den nordøstlige side af diget.

Marine områder

Det vurderes, at marine habitatområder ikke påvirkes.

I forhold til projektområdet er afstanden til nærmeste kortlagte forekomst af naturtypen Vadeblade (de lavvandede vadeblader syd for diget) ca. 150 m, Bugt ca. 240 m og Lagune ca. 150 m fra diget.

Projektet med at gennembryde en del af diget og genoprette naturlig hydrologi i Rørmosen er uden betydning for det marine miljø i Roskilde Fjord.

Figur 6: Kort over Natura 2000 område. Marine områder.

Vandrammedirektiv

Rørmosen er kortlagt som en beskyttet sø på over 5 ha og er målsat i Vandplan 3.

Miljømålet for Rørmosen er at opnå god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en dårlig miljøtilstand på grund af indholdet af fytoplankton (Miljøstyrelsen, 2021).

Rørmosen er lavvandet, uden egentlige tilløb og med en ringe vandudskiftning.

Det vurderes, at projektet medfører øget frekvens af indtrængende fjordvand til Rørmosen og dermed bedre vandkvalitet.

Arter på udpegningsgrundlaget

Vindelsnegle

Der er ikke i basisanalysen (Miljøstyrelsen, 2021) eller i (Arter.dk, 2025) fund fra Eskilsø – WSP konsekvensvurdering: Såfremt arten trods dette forekommer på Eskilsø, vil der fortsat være egnede levesteder til stede efter, at den naturlige hydrologi er genoprettet i Rørmosen. Skade på arten som følge af projektet kan på den baggrund afvises.

Diget er gennemgået ved besigtigelse i juni 2025 og vi vurderer, at den smalle bræmme af strandengsareal, der ligger nord for diget og som påvirkes af den delvise nedbrydning af diget, ikke er præget af vegetation som er egnet levested for vindesnegle.

Vi vurderer at projektet vil skabe flere m² af arealer, hvor der kan udvikles optimale forhold for at flere arter af halvgræsser m.fl., egnet for vindelsnegle, kan etablere sig.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander er blandt andet registreret i søen nord for Rørmosen og kan have rasteområde i det naturlige hegn ved sten- og jorddiget nord for Rørmosen.

Amphi Consult skriver i rapporten, *Naturforbedrende tiltag for padder på Eskilsø*: "Rørmosen vurderes ikke at være egnet levested for nogen paddearter for nuværende, da den er for saltholdig og uden vegetation eller skjul."

Mulig påvirkning af arten er også afvist i konsekvensvurderingen fra WSP.

Kommunen har ved besigtigelse den 10. nov. 2025 besigtiget Rørmosen og er kommet til samme konklusion. Søen er ikke egnet som yngle- eller rasteområde for Stor vandsalamander. Sigtdybden er under 10 cm og der er mange mikroskopiske alger. Der er ingen vandplanter eller sumpvegetation udover et lille område med tagrør, og dermed er Rørmosen ikke egnet som yngleområde, da der ikke er nogen undervandsplanter til æglægning. Rørmosen er sandsynligvis allerede i dag påvirket af fjorden, da der ved det lille adskilt lavvandede område mod vest står strandasters, spydmælde og kødet hindeknæ i vandkanten.

Andre naturgenopretningsprojekter på øen vil skabe nye yngle- og rasteområder for Stor vandsalamander og understøtte den eksisterende bestand.

Kørsel med maskiner vil foregå via adgangsvej og i vinterperioden, hvor salamanderen overvintrer på land.

Vi vurderer, at yngle- og rasteområder for Stor vandsalamander på Eskilsø ikke vil blive påvirket af projektet hverken i anlægs- eller i driftsfasen.

Fugle - Ynglefugle

I alt indgår 11 forskellige arter af ynglefugle i Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

I basisanalyse er hele Eskilsø, inklusive Rørmosen kortlagt som levested for fjordterne, havterne og klyde i moderat tilstand samt levested for dværgterne i god tilstand (Miljøstyrelsen, 2021).

Der henvises til konsekvensvurdering fra WSP, som konkluderer, at der ikke er nogen negative påvirkninger af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Rådgiver WSP har mangeårig erfaring med fugletællinger i Roskilde Fjord, som de tre kommuner og nationalparken har brugt ressourcer på. Der er mere end 40 års naturovervågning i såvel statsligt og kommunalt regi, og dermed viden om hvor fjordens ynglende og rastende fugle befinder sig, og hvilke delområder i fjorden, der er af særlig stor vigtighed for dem.

Tællingerne har blandt andet vist, at netop Eskilsø, bl.a. i kraft af målrettet naturpleje og regulering af prædatorer, nu er blandt fjordens vigtigste lokaliteter for ynglende fugle, herunder også hovedparten af arterne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F105 Roskilde Fjord

Fjordterne: Arten yngler stort set årligt på Eskilsø. Der er ikke set ynglende fjordterne på selve diget og konsekvensvurderingen konkluderer, at fjordterne ikke påvirkes i anlægsfasen, da den sker uden for yngletiden. Det vurderes også, at fjordternens fødemuligheder forbedres, som følge af at Rørmøssens vandkvalitet forbedres.

Samme vurderinger gælder for havterne, der yngede med 9 par på Eskilsø i 2024.

Klyde: Der yngede 84 par på Eskilsø i 2024, der er langt den vigtigste ynglelokalitet i fuglebeskyttelsesområdet for arten.

Selve Rørmøsen har de senere år været af begrænset betydning for ynglende udpegningsarter. Især klyder opsøger dog det lavvandede område for at fouragere, og artens fødemuligheder vil forbedres, som følge af at Rørmøssens vandkvalitet forbedres.

Klyden har, som tidligere beskrevet, også ynglet på selve diget, der adskiller Rørmøsen fra de syd for liggende strandenge. Dette blev senest observeret i 2022.

Diget fjernes kun delvist, da der graves hul i diget 5 steder, så langt hovedparten af diget vil stå tilbage efter indgrebet, dog i lavere kote.

Fig.7 – Klyderede (indenfor rød cirkel) på diget, der i dag adskiller søen syd for Rørmøsen (til venstre) fra strandengene (til højre i billedet). Maj 2022 - WSP

Der vil dermed være rig mulighed for at klyderne kan yngle på diget i fremtiden.

På nuværende tidspunkt, er der adgang for gående langs eller på diget uden for yngletiden, og dette giver forstyrrelser af fuglelivet. Når diget brydes vil det ikke længere være muligt at gå på diget og gående vil blive vist i anden retning. Det vil give fugle ved diget og på den nærliggende strandeng et forstyrrelsesfrit område hele året.

I en rapport fra WSP om Ynglende fugle i Roskilde Fjord 2025 står der om klyderne på Eskilsø: Med 78 par i 2025 er Eskilsø fortsat langt den vigtigste lokalitet i fjorden for arten. En medvirkende forklaring på klydens succes på Eskilsø kan være, at Jagtforeningen Jyllinge Holme de

seneste vintre har reguleret ræv på øen. Der er ligeledes stor fokus på bekæmpelse af rotter på øen.

Klyden er særdeles mobil i sit valg af ynglepladser og skifter mellem lokaliteterne fra år til år og i løbet af den enkelte ynglesæson, alt efter fugtighedsforhold, tilstedeværelse af prædatorer m.m. For eksempel har tællingerne vist, at der sker en udveksling af fugle mellem Selsø Sø, Bredvig Sø og Eskilsø og sikkert også mellem andre lokaliteter. De seneste ca. 10 år har der været en tendens til, at fuglene samles i færre og større kolonier med Eskilsø som langt den vigtigste yngleplads. Klyden står opført på Rødlisten (2019) som "VU" = "Sårbar".

Fugle - Trækfugle

Øget forstyrrelse under anlægsfasen vil muligvis få nogle arter af trækfugle i nærområdet til at flytte sig. Det vurderes, at der er talrige andre muligheder for rast og fouragering andre steder på vandfladen, på dyrkede arealer og på strandenge i og nær Natura 2000-området i den begrænsede periode, hvor arbejdet foregår.

Den fremtidigt hyppigere indtrængning af fjordvand vil med stor sandsynlighed forbedre såvel vandkvalitet som fødeudbud i Rørmosen.

Rapport om reetablering af den naturlige hydrologi i Rørmosen på Eskilsø fra WSP nævner, at det ikke kan udelukkes, at det samlede areal af vandfladen i Rørmosen i perioder reduceres pga. vandbevægelsernes erosion af den tærskel, der i dag er bestemmende for vandstanden i mosen.

Det vurderes, at worst case vil svare til, at Rørmosen i vintermånederne vil have et minimums areal på 6,7 ha mod de eksisterende 9,3 ha (WSP, 2025). Dette vurderes fortsat at være tilstrækkeligt til, at vandfugle kan anvende mosen til rast og fouragering i løbet af vinteren.

Det vurderes på den baggrund samlet, at projektet med at genskabe naturlig hydrologi i "Rørmosen" ikke risikerer at skade de udpegede arter af hverken ynglefugle eller trækfugle men tværtimod med stor sandsynlighed vil medføre forbedrede livsvilkår som følge af en bedre vandkvalitet i søen.

Vi vurderer, at delvis fjernelse af diget ikke skader Natura 2000 områdets integritet. Vi vurderer, at der ikke er skadelige virkninger for naturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000 området.

Bilag IV arter

Den tidligere intensive opdyrkning af øen har påvirket levestederne for padder negativt gennem mange år. Den nuværende drift, ophør af gødskning og afgræsning er positivt for padderne. På Eskilsø findes Stor vandsalamander, der er en beskyttet Bilag IV art og også er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 område Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov. Arten er behandlet i afsnittet "Arter på udpegningsgrundlaget".

Der er ikke registreret forekomst af Spidssnudet frø på Eskilsø.

Der skal ikke fældes træer egnede som yngle- eller rasteområde for flagermus i forbindelse med projektet.

Det er vurderet af rådgiver Amphi Consult, at det godt kan udelukkes, at der lever markfirben på Eskilsø.

Vi vurderer, at der ikke er andre planer eller projekter, der i kumulation med dette projekt, vil påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Vi vurderer samlet set, at det ansøgte, ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt eller medføre beskadigelse/ ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Lovgivning

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af søer, moser, enge og overdrev, der hører under beskyttelsen. Kommunen kan dog i særlige tilfælde give dispensation til ændringer jævnfør § 65.

Strandenge og søer nær diget er beskyttet jævnfør § 3 i naturbeskyttelsesloven. Beskyttelsen betyder at man ikke må foretage ændringer i områdets tilstand uden dispensation fra kommunen. En ændring kan f.eks. være at dræne, opdyrke, udgrave, opfylde, gødske, sprøjte eller tilplante arealer.

Dispensationen gives i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, jf. § 3 stk. 2.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis vi modtager klager, vil du blive orienteret. Dispensationen kan i så fald ikke udnyttes, før klagesagen er afsluttet.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år, jævnfør naturbeskyttelseslovens § 66 stk. 2.

Denne dispensation vedrører alene beskyttet natur. Andre tilladelser efter anden lovgivning kan være nødvendige.

Kommunen skal behandle ansøgningen i forhold til evt. påvirkning af sten- og jorddiget syd for Rørmosen.

Fredningsnævnet skal behandle ansøgningen. Kommunen har videresendt med kommentarer.

Kystdirektoratet har givet tilladelse til projektet den 15. sep. 2025. Det er Kystdirektoratets vurdering, at de ansøgte indgreb i kystdiget, der bl.a. sænker digets topkote, vil påvirke kystlandskabet i positiv retning ved at mindske digets fremtræden, samt at de ændrede hydrologiske

forhold, der delvist genskaber den naturlige tilstand som følger af gennembruddene i diget vil medføre en væsentlig forbedret naturkvalitet i det bagved liggende naturområde.

Hvis man støder på fortidsminder i forbindelse med gravearbejdet, skal arbejdets standses og fundet skal meddeles til ROMU, Frederikssund Museum, Færgelundsvej 1, 3630 Jægerspris (tlf. 46 31 81 49) jf. Museumsloven.
Museet beslutter, hvornår arbejdet kan genoptages.

Afgørelsen kan påklages

Kommunens afgørelser om dispensation eller afslag på dispensation kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejer/bruger og klageberettigede myndigheder og organisationer jf. NBL § 78 stk. 1. Se klagevejledning Bilag 1.

Venlig hilsen

Tina Køel
biolog

Bilag

Bilag 1: Klagevejledning

Bilag 2: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område 136 Roskilde Fjord og Jægerpris Nordskov

Bilag 3: Natura 2000-konsekvensvurdering, WSP-rapport

Undersøgelsesrapporter, der danner grundlag for projektet

- Reetablering af den naturlige hydrologi i Rørmosen på Eskilsø, WSP-rapport 20. maj 2025
- Skitse til genopretning af naturlig hydrologi på Eskilsø, WSP A3 kortbilag før og efter.
- Naturlig hydrologi i Rørmosen på Eskilsø - Natura 2000-konsekvensvurdering, WSP-rapport 20. maj 2025
- Basisundersøgelse til evidensbaseret naturforvaltning på Eskilsø, Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 269
- Naturforbedrende tiltag for padder på Eskilsø, Amphi Consult, 16. oktober 2025

Kopi af afgørelsen er sendt til:

Ansøger, Erick og Ingrid Struckmanns Naturfredningsfond v/Niels Worm, bestyrelsesmedlem

Nationalpark Skjoldungernes Land, Ledreborg Allé 2B, 4320 Lejre.

npskjold@danmarksnationalparker.dk

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk

Roskilde Museum, Sct. Olsgade 15, 4000 Roskilde. romu@romu.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, H. C. Andersens Boulevard 2, 1553 København

V. post@slks.dk

Dansk Botanisk Forening, Botanisk Museum, Gothersgade 130, 1123

København K. nbu_sj@botaniskforening.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

dn@dn.dk og frederikssund@dn.dk

Danmarks Ornitologiske Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København

V. natur@dof.dk og

frederikssund@dof.dk

Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV.

frederikssund@friluftsradet.dk

Dansk Sportsfiskerforbund post@sportsfiskerforbundet.dk og

tha@sportsfiskerforbundet.dk og nordkysten@sportsfiskerforbundet.dk

Bilag 1. Klagevejledning

Afgørelsen vil blive offentliggjort på kommunens hjemmeside [Frederikssund.dk/få-indflydelse](https://frederikssund.dk/få-indflydelse) den 30. januar 2026.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagen skal indgives inden 4 uger, den 27. februar 2026.

Du klager via klageportalen, som du finder via borger.dk eller virk.dk. Du logger på klageportalen med Nem-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Frederikssund Kommune via klageportalen. Du kan læse mere om klagemuligheden samt prisen for at klage på deres hjemmeside [Nævnenes Hus](https://naevnet.dk)

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Frederikssund Kommune. Hvis Frederikssund Kommune fastholder afgørelsen, sender Frederikssund Kommune klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. Se betingelserne for at blive fritaget.

Klagefrist

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Søgsmål

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder efter offentliggørelsen. Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Eventuel klage eller søgsmål fritager dig ikke for at overholde påbuddet, medmindre klagenævnet eller retten bestemmer andet.

Bilag 2. Roskilde Fjord og Jægerpris Nordskov

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område 136 Roskilde Fjord og Jægerpris Nordskov; bestående af habitat område nr H120 Roskilde Fjord og nr. H199 Kongens Lyng, og fuglebeskyttelsesområder nr. 105 Roskilde Fjord, Kattinge Vig og Kattinge sø og nr F107 Jægerpris Nordskov. Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget – Natura 2000-plan 2022-27

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr 120			
Natur type nr.	Naturtype	Påvirkning	bemærkning
1110	Sandbanke	Ingen	Der er 900 meter fra projektområdet til naturtypen
1140	Vadeblade	Ingen	Der er 150 meter fra projektområdet til naturtypen
1150	Lagune*	Ingen	Der er 150 meter fra projektområdet til naturtypen
1160	Bugt	Ingen	Der er ca. 240 meter fra projektområdet til naturtypen
1210	Strandvold med enårige planter	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
1220	Strandvold med flerårige planter	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
1230	Kystklint/klippe	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
1310	Enårig strandvegetation	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
1330	Strandeng	Ingen	Hele området syd for diget er kortlagt som strandeng. Selve diget er ikke strandeng, og projektet påvirker ikke hverken hydrologiske forhold, salinitet, vandkvalitet eller oversvømmelsesfrekvenser udenfor diget.
3130	Søbred med småurter	Ingen	Der er mere end 800 meter fra projektområdet til naturtypen
3140	Kransnålalge-sø	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
3150	Næringsrig sø	Ingen	Der er mere end 700 meter fra projektområdet til naturtypen
3160	Brunvandet sø	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø

3260	Vandløb	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
6120	Tørt kalksandsoverdrev*	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
6210	Kalkoverdrev*	Ingen	Der er ca. meter til naturtypen. Da kalkoverdrevet er højere beliggende end det nuværende lavpunkt på diget (+1,53 m DVR90), vil overdrevet ikke blive oftere oversvømmet som følge af, at terrænkoten på diget sænkes.
6230	Surt overdrev*	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
6410	Tidvis våd eng	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
6430	Urtebræmme	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
7140	Hængesæk	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
7220	Kildevæld*	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
7230	Rigkær	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
9110	Bøg på mor	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
9130	Bøg på muld	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
9160	Ege-blandskov	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
91D0	Skovbevokset tørvemose*	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
91E0	Elle-og askeskov*	Ingen	Naturtypen er ikke kortlagt på Eskilsø
Arts kode	Arter		
1014	Skæv vindelsnegl	Ingen	Arten er ikke registreret på Eskilsø. Projektet vil ikke påvirke mulige levesteder for vindelsnegle
1016	Sumpvindelsnegl		Arten er ikke registreret på Eskilsø. Projektet vil ikke påvirke mulige levesteder for vindelsnegle
1095	Havlampret	Ingen	Arten er ny på områdets udpegningsgrundlag, og der er derfor ikke registreringer af arten i NOVANA-overvågningen. Den kan potentielt

			forekomme i Roskilde Fjord ud for Eskilsø. Delvis fjernelse af diget vil ikke kunne påvirke arten.
5380	Eremit*	Ingen	Der er hverken fund eller potentielle levesteder på Eskilsø
1166	Stor vandsalamander	Ingen	Arten er registreret på Eskilsø, men de områder, der påvirkes eller muligvis påvirkes af projektet, er ikke egnede levesteder for Stor vandsalamander, da de er for saltholdige og uden vegetation eller skjul. Det vurderes derfor, at der ikke er nogen påvirkning på arten.
1393	Blank seglmos	Ingen	Der er hverken fund eller potentielle levesteder på Eskilsø
1903	Mygblomst	Ingen	Der er hverken fund eller potentielle levesteder på Eskilsø
1936	Stellas Mosskorpion	Ingen	Der er hverken fund eller potentielle levesteder på Eskilsø
*Angiver at der er tale om en prioriteret naturtype/art			

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr 105

Fugle

Rørdrum (Y)	Knopsvane (T)
Sangsvane (T)	Grågåse (T)
Knarand (T)	Skeand (T)
Krikand (T)	Troldand (T)
Hvinand (T)	Lille Skallesluger (T)
Stor skallesluger (T)	Havørn (TY)
Rørhøg (Y)	Blishøne (T)
Klyde (Y)	Sorthovedet måge (Y)
Dværgterne (Y)	Fjordterne (Y)
Havterne (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

T= trækfugl/rastefugl Y= ynglefugl

Det er vurderet, at projektet med at genskabe naturlig hydrologi i "Rørmosen" ikke risikerer at skade de udpegede arter af hverken ynglefugle eller trækfugle men tværtimod

med stor sandsynlighed vil medføre forbedrede livsvilkår som følge af en bedre vandkvalitet i søen.